

Docentenhandleiding

- Leeftijd: 13-15 jaar
- Geschikt voor: onderbouw voortgezet onderwijs
- Tijd: 60 minuten
- Vakgebied: Nederlands, Maatschappijleer, Burgerschap en Filosofie.
- Koppeling aan curriculum: BU04.1 - Identiteit, MM06.1 - Mensbeeld en identiteit, MM04.1 – Welzijn, BU05.1 – Diversiteit, MM05.1 - Waarden en idealen, NL3.1 - Meertaligheid en cultuurbewustzijn, BU06.1 – Solidariteit, BU11.1 - Denk- en Handewijzen. Daarnaast sluit het aan bij denk- en leervoorwaardelijke vaardigheden (voorheen 21e-eeuwse vaardigheden).
- Kernbegrippen: seksualiteit, pesten, homofobie, inclusiviteit.

Hoe is het om homo te zijn in een machowereld?

Eva is lesbisch en merkt dat haar vriendinnen daar helemaal geen probleem van maken. Maar dat lijkt voor homoseksuelen van het mannelijke geslacht anders te zijn volgens Eva. Zeker in een machowereld. Worden zij net zo makkelijk geaccepteerd? Know Shit-presentator Rens Polman en Eva gaan op onderzoek uit. Ze spreken voetballer Han over zijn ervaring met vooroordelen over homo's in de voetbalwereld. Toen hij zich bij een nieuw voetbalteam wilde aansluiten zei één van de teamleden "Je mag bij ons voetballen maar dan moet je wel apart douchen." Han weet dat het bedoeld is als grapje maar hij kan er niet om lachen.

In het 3FM HUMAN programma Know Shit gaan de presentatoren samen op zoek naar antwoord op vragen met een maatschappelijk thema, zoals pesten, discriminatie en gezondheid.

Leerdoel

Aan het einde van deze les kunnen de leerlingen een duidelijke mening vormen over pesten versus een grapje aan de hand van iemands seksualiteit. Daarnaast kunnen ze zich verplaatsen in een ander.

Opbouw les

Deze les bestaat uit het bekijken van een fragment van drie minuten (06:06 - 09:10) uit de Know Shit aflevering [Hoe is het om homo te zijn in een machowereld?](#). Na het bekijken van de video gaan leerlingen individueel aan de slag met [verdiepingsvragen](#). Vervolgens kan er een verwerkingsopdracht naar keuze uitgevoerd worden, zoals [situatiekaarten](#) of [klassikale stellingen](#).

Opgelet: Mogelijk zit er in je klas een leerling die worstelt met diens gender. Deze video en lesbrieff kan helpen dit onderwerp bespreekbaar te maken. Het is goed om je te realiseren dat de video emotionele reacties kan oproepen.

Verdiepingsvragen (na de video)

10 min

- 1) Han denkt dat de media een grote rol speelt in stereotypen over homoseksualiteit in voetbal. Ben jij het daarmee eens of oneens? Waarom?
- 2) Vind je dat er in de media grapjes gemaakt mogen worden over homoseksualiteit? Waarom wel/niet?
- 3) In de video vertelt Han dat er door teamgenoten van zijn oude voetbalclubs wel eens grapjes werden gemaakt over zijn seksualiteit. Hij geeft als voorbeeld: "Je mag wel bij ons komen voetballen maar dan moet je wel apart douchen." Vind je dat hier sprake is van een grapje?
- 4) Han vertelt dat hij de opmerking vervelend vond. Snap je zijn reactie?
- 5) Wat zou jij doen als je naast Han had gestaan, terwijl het grapje over het apart douchen gemaakt werd? Zou je er wel of niet iets van zeggen?
- 6) Wanneer gaat een grapje te ver volgens jou? Heb je een voorbeeld?
- 7) Wat zou je zelf kunnen doen als je merkt dat een grapje of opmerking die over jou wordt gemaakt te ver gaat?
- 8) Vind je het belangrijk dat dit onderwerp wordt besproken? Waarom?

Homofobie en homohaat: Er zijn veel mensen die op religieuze of andere gronden homoseksualiteit verwerpelijk, zondig of oneerbaar vinden. Zo'n houding wordt vaak aangeduid als homofobie of homohaat. Homofobie is een vorm van discriminatie. (Bron: [Amnesty International](#)).

Juridische grens discriminatie: In artikel 1 van de Nederlandse Grondwet staat dat iedereen die zich in Nederland bevindt in gelijke gevallen gelijk moet worden behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, mag niet. Daarnaast zijn er specifieke wetten die onze gelijkheid beschermen. (Bron: [College voor de Rechten van de Mens](#)).

Haatzaaien en haatspraak: Haatzaaien of haatspraak is taalgebruik dat een persoon of groep aanvalt op grond van godsdienst of seksuele oriëntatie, of een uiting is van xenofobie of rassendiscriminatie. In Nederland is haatspraak verboden.

Pesten: Pesten is gewelddadig en meestal herhaald gedrag van één of meer personen, met de bedoeling om de andere(n) te kwetsen. De schade kan psychologisch, seksueel, lichamenlijk of sociaal zijn. Wie wordt gepest, kan zich meestal niet verdedigen. Er is sprake van een ongelijke (of als ongelijk ervaren) machtsverhouding tussen diegene die pest en de gepeste. (Bron: [Klasse](#))

Plagen: Plagen gebeurt spontaan en duurt niet lang. Het gaat vaak om humor en aandacht vragen. Bij plagen zijn beide partijen gelijk aan elkaar. Het is niet altijd leuk, maar zeker nooit bedreigend. (Bron: [Klasse](#))

Biseksueel: Biseksuele mensen voelen zich aangetrokken tot zowel mannen als vrouwen. Biseksueel zijn betekent niet dat iemand 50% hetero- en 50% homoseksueel is. Sommige mensen zijn biseksueel met een lichte voorkeur voor vrouwen, anderen hebben een lichte voorkeur voor mannen en weer andere biseksuelen vinden mannen en vrouwen allebei even leuk. Biseksualiteit ligt ergens tussen volkomen heteroseksueel en volkomen homoseksueel in. Je bepaalt zelf of de term biseksueel bij jou past. (Bron: [MIND](#))

LHBTQA+: LHBTQA+ is de afkorting van lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, intersekse, queer/questioning en aoseksueel/aromantisch. De plus geeft aan dat de term inclusief is voor mensen die zichzelf anders noemen dan waar deze letters voor staan. LHBTQA+ is een paraplueterm voor mensen die wat betreft seksuele oriëntatie, romantische voorkeur, gender, of sekse anders zijn dan hetero of cisgender. De term brengt verschillende mensen samen. (Bron: [iedereenisanders.nl](#))

Keuzeopdrachten na de video

→ Situatiekaarten

20 min

De leerlingen gaan aan de slag met situatiekaarten. Op de kaarten staat een situatie beschreven wat te maken heeft met de thema's pesten, grapjes, plagen en homofobie. De leerlingen sorteren de situaties in drie categorieën: grapje, pesten of homofobie/discriminatie. Er kan gekozen worden om deze dilemma's klassikaal of in groepjes te bespreken.

Klassikaal:

De docent leest de stellingen aan de klas voor. Laat de leerlingen vervolgens stemmen in welke categorie ze vinden dat de situatie thuishoort. Vinden ze dat hier sprake is van een grapje, pesten of homofobie? Vraag vervolgens aan enkele leerlingen waarom ze vinden dat het in deze categorie thuishoort. Vragen die je als docent aan leerlingen kan stellen zijn:

- 1) Waarom vind je dat het in deze categorie thuishoort?
- 2) Waarom zou het ook in [andere categorie] thuis kunnen horen?
- 3) Wat zou je in deze situatie als omstander kunnen doen?
- 4) Wat zou je kunnen doen als jij het slachtoffer bent in deze situatie?

Bespreek het thema in de klas. Doe dit aan de hand van gerichte vragen en laat de discussie die ontstaat gaan. Wees geen leider, maar een begeleider. Het is belangrijk om duidelijk te maken dat het niet uitmaakt wat je zegt. Er zijn geen foute antwoorden en verkeerde vragen. De leerlingen moeten zich op hun gemak voelen binnen de discussie. Diversie heeft speciaal voor Dialoog tijdens Burgerschap onderwerpen een gesprekshandleiding gemaakt. Deze [handleiding](#) kan je gebruiken als leidraad voor het voeren van een prettig klassengesprek.

In groepjes:

Verdeel de leerlingen in groepen van vier of vijf. Geef elke groep het werkblad met de kletskaarten erop. Geef elke groep een wit A3 papier waar ze op kunnen schrijven. De leerlingen schrijven op hun blad de categorieën grapje, pesten en homofobie. Vervolgens discussiëren ze met elkaar welke situatie in welke categorie thuishoort. Ze plakken de kaart dan onder de naam van de categorie op het blad en schrijven onder de kaart waarom ze vinden dat de kaart bij die categorie behoort. De bevindingen van de groepjes kunnen kort klassikaal besproken worden. Vraag bijvoorbeeld ieder groepje één kaart te kiezen en de keuze uit te leggen aan de klas.

Download [hier](#) de situatiekaarten.

→ Klassikale stellingen

20 min

Ga klassikaal aan de slag met stellingen. Lees een stelling voor en laat de leerlingen die het eens zijn hun hand opsteken en degenen die het oneens zijn hun hand naar beneden houden. Vraag vervolgens aan enkele leerlingen waarom ze het eens of oneens zijn met de stelling. Als alle leerlingen het eens of oneens zijn met een stelling vraag ze dan bijvoorbeeld waarom iemand het wel eens/oneens zou kunnen zijn met deze stelling. Wees tijdens het gesprek geen leider, maar een begeleider. Het is belangrijk om duidelijk te maken dat het niet uitmaakt wat je zegt. Er zijn geen foute antwoorden en verkeerde vragen. De leerlingen moeten zich op hun gemak voelen binnen de discussie.

Stellingen:

- 1) Ik vind dat LHBTQ+ mensen worden geaccepteerd in Nederland.
- 2) Ik vind dat er in de media grapjes gemaakt mogen worden over iemands seksualiteit.
- 3) Homo mag gebruikt worden als scheldwoord.
- 4) Ik vind dat je grapjes mag maken over iemands seksualiteit/gender.
- 5) Ik vind het lastig om de grens tussen een grapje en pesten aan te voelen.
- 6) Ik vind dat je over alle situaties/mensen/identiteiten grapjes zou moeten kunnen maken.
- 7) Ik vind dat mensen zich te snel gekwetst voelen, terwijl iets bedoeld wordt als een grapje.
- 8) Als je ziet dat iemand gepest wordt, moet je er iets van zeggen/iets doen om te helpen.
- 9) Als iemand laat weten dat hij/zij/die gekwetst is door een grapje over een bepaald onderwerp, mag je geen grapjes meer maken over dat onderwerp.
- 10) Als iemand een homofobe opmerking maakt, vind ik dat je er wat van moet zeggen.

Extra verdieping

Bekijk de aflevering [Waarom pesten pesters?](#) van 3FM HUMAN. In deze aflevering gaan de presentatoren opzoek naar de drijfveren van pesters.

Bekijk de educatiedossiers [Pesten](#) en [Gender](#) voor meer lesmateriaal over aan dit thema gerelateerde onderwerpen.

Bekijk de [informatiepagina over pesten](#) van het Nederlands Jeugdinstituut. Hier vind je uitgebreide informatie over onderwerpen als praten over pesten, een sociaal veilig klimaat creëren en wat je als docent kan doen tegen pesten.

Bekijk de website van [Stichting School en Veiligheid](#). Hier vind je heel veel relevante informatie over pesten, discriminatie, agressief gedrag en andere gerelateerde onderwerpen.

Bekijk de [informatiepagina over discriminatie](#) van het College voor de Rechten van de Mens. Hier staat onder andere informatie over de definitie en uiting van discriminatie in Nederland. Deze pagina dient ook als een discriminatie meldpunt.

Bekijk de website [seksuelevorming.nl](#). Hier vind je tips en tools voor professionals in het onderwijs om seksualiteit in de klas bespreekbaar te maken.

Bekijk de website seksualiteit.nl. Hier vind je Informatie over genderdiversiteit, seksualiteit en andere gerelateerde onderwerpen.

Tot slot

HUMAN is altijd benieuwd naar de manier waarop bovenstaande opdrachten in de klas zijn behandeld. Heb je tips en/of aanvullingen voor ons of voor andere docenten? Dan kan je een mail sturen naar educatie@human.nl. Bedankt!

Dit materiaal is ontwikkeld door HUMAN in het kader van de Week Tegen Pesten 2022 van Stichting School & Veiligheid
www.weektegenpesten.com

